

A feladatokat írta:
Dr. Mari László, Budapest

Csapat tagjai:

.....
Iskola:

.....
Beküldési határidő: 2021. január 8.

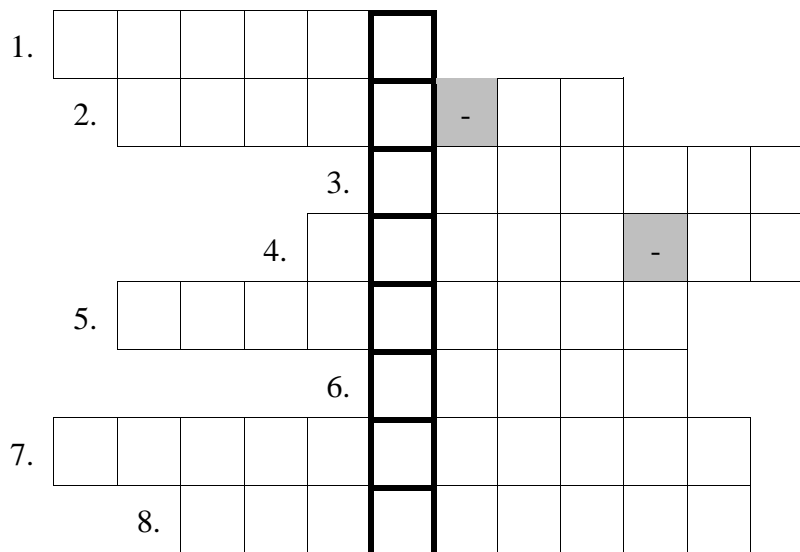
Lektorálta:
Dr. Fülep Teofil, Miskolc

Curie Környezetvédelmi Emlékverseny **9-10. évfolyam II. forduló** **2020/2021.**

Feladat	1.	2.	3.	4.	5.	Összesen
Elérhető	11 pont	10 pont	10 pont	7 pont	2 pont	40 pont
Elért						

1. feladat Keresztrejtvény

(8+3) 11 pont

- 1) Az Aranyháznak nevezett gejzirkúp sárga színét ezeknek köszönheti.
- 2) Az egykori krátertavat (maar) ma nádas borítja.
- 3) Ez a folyamat kora tavasszal valóságos kisebb jéghegyeket alakíthat ki a félsziget partjai mentén.
- 4) Tihany „Kis-Balatonja”.
- 5) Ezt a növényt illóolaj és gyógynövény-termesztési céllal kezdték termesztetni a területen.
- 6) A félsziget magasabb pontjain elhelyezkedő halász irányította a Balatonon lévő halásztársait asikeres fogására.
- 7) A *Congeria ungula caprae* népi neve.
- 8) Ezeknek a felszínformáknak a számát 150-re becsülik, de a hajdani kőbányászat és a települések terjeszkedése sokat eltünttetett közülük.

Megfejtés:

Hol található a Balaton-felvidéken?

Hogyan keletkezett?

.....

.....

2. feladat Igaz - Hamis

10 pont

Az állításokról dönts el, hogy igaz vagy hamis! Igaz állítás esetén „I”, hamis állítás esetén „H” betűt írd a szám előtti pontozott vonalra!

- 1. Ha egy palackpostát elengedünk a Tisza folyón, akkor a Fekete-tengerből kihalászva el tudnánk olvasni.
- 2. A Tisza Tiszabecsnél lép be Magyarország területére.
- 3. A folyónak 3 forrása van a Kárpátokban.
- 4. A Tisza hosszát a Fekete-Tisza forrásától mérik.
- 5. A folyó a „szöke” jelzőt a lebegtetett hordalékáról kapta.
- 6. A torkolata Szerbiában van, itt a vízhozama megközelíti a Dunáét.
- 7. Csak Magyarországon, Romániában, Ukrajnában torkollik bele mellékfolyó.
- 8. A Tisza-tónak vízszint szabályozó szerepe is van.
- 9. Az utolsó mellékfolyó, ami a Tiszába torkollik Magyarország területén, Kelemen-havasokban ered.
- 10. A kanyarok átvágásával a Tisza hossza egyharmad résszel csökkent, amely hatására lelassult a víz folyása.

3. feladat Menjünk a felszín alá!

10 pont

Az állításokról dönts el, hogy melyik barlangra vonatkoznak! A megfelelő barlang betűjelét írd az állítás előtti pontozott vonalra!

- A. Tapolcai-tavasbarlang
- B. Lóczy-barlang
- C. Csodabogyós-barlang
- D. Berger Károly-barlang
- E. Cserszegtomaji-kútbarlang

- 1. A barlang a triász dolomit és a miocén homokkő határán alakult ki a hévizes források feltörésével.

- 2. A barlang a Balaton világhírű kutatójának nevét viseli. Felfedezése a kőbányászatnak köszönhető. A barlangban előforduló 21 állatfaj közül azonban csak egy kis ászkarák számít igazi barlanglakónak.
- 3. A barlang sziklaüregein át langyos vizek áramlanak a felszín alatt, majd a Malom-tó forrásaiban törnek felszínre. A fürge csellék szívesen úsznak fel a barlangba a Malom-tóból.
- 4. Itt található Magyarország legnagyobb földalatti tava.
- 5. Az országos átlagnál magasabb a hőmérséklete (12-13 °C), illetve magas a levegőjének CO₂ tartalma (5-7%).
- 6. Járatai főként tektonikus mozgások során jöttek létre, főleg hasadékfolyosók, aknák jellemzik. A Meseország nevű teremben csodálatos cseppkövek láthatók, egyes állócseppkövek magassága eléri a 1,5 métert.
- 7. A több tavat rejtő barlangban csodálatos borsókő, kalcit, aragonit kiválások láthatók.
- 8. Ma már csónakázhatunk a barlangban, amely a bauxit-bányászat idejében lehetetlen volt a barlang kiszáradása miatt.
- 9. A nevét a barlang a bejárata mellett növényről kapta, amelynek itt találjuk az északi elterjedésének a határát.
- 10. A barlangot kútásás közben véletlenül találták meg, és nem rendelkezik természetes felszínre vezető kijáráttal.

4. feladat A Tisza élővilága

7 pont

Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

1. A Tisza egyik leglátványosabb jelensége a tiszavirágzás. Hány évet fejlődnek a lárvák, mielőtt tömegesen rajzani kezdenek?
 - a. 3 évet
 - b. 6 évet
2. Fontos jelölő faja a Natura 2000 területnek:
 - a. garda
 - b. kecsege
3. Ez a hal bőjti tápláléknak számított, halászatát a XIX. századig, mint külön ágazatot tartották számon.
 - a. csuka
 - b. réti csík
4. A Tiszában nem őshonos halat az 1960-as években honosították meg, hogy a tározók, csatornák vizét megtisztítsa az elszaporodó vízínövényektől.
 - a. amur
 - b. német bucó

5. Legnagyobb termetű hazai halfajunk, amelynek mérete egy 2020. áprilisában kifogott példánynál elérte a 215 cm-t.
 - a. süllő
 - b. harcsa
6. A hód pár példányát 2005-ben telepítették vissza a Tisza-tó egyik szigetére. Mi jellemző a hódra?
 - a. télen téli álmot alszik a vackában
 - b. a partfalba ássa bele a lakóhelyét
7. A folyó mentén él a magyar természetvédelem szimbóluma, reptében S alakban görbíti meg a nyakát, átlagosan egy méter átmérőjű fészket nádból készíti.
 - a. daru
 - b. nagy kócsag

5. feladat **Írjál két hátrányt, ami a Tisza szabályozásának köszönhető!** **2 pont**

1.
.....
2.
.....

Ajánlott nyomtatott források:

Futó János (szerk.): *A Balaton-felvidék természeti értékei II-V., Balaton-felvidéki Nemzeti Park, Veszprém 2001-2005*
Kiss Gábor-Benkhardt Borbála: *Kő kövön... marad, Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Budapest, 2007*

(természetesen az interneten is sok információ megszerezhető...)

<https://www.bfnp.hu/>